

Newsletter

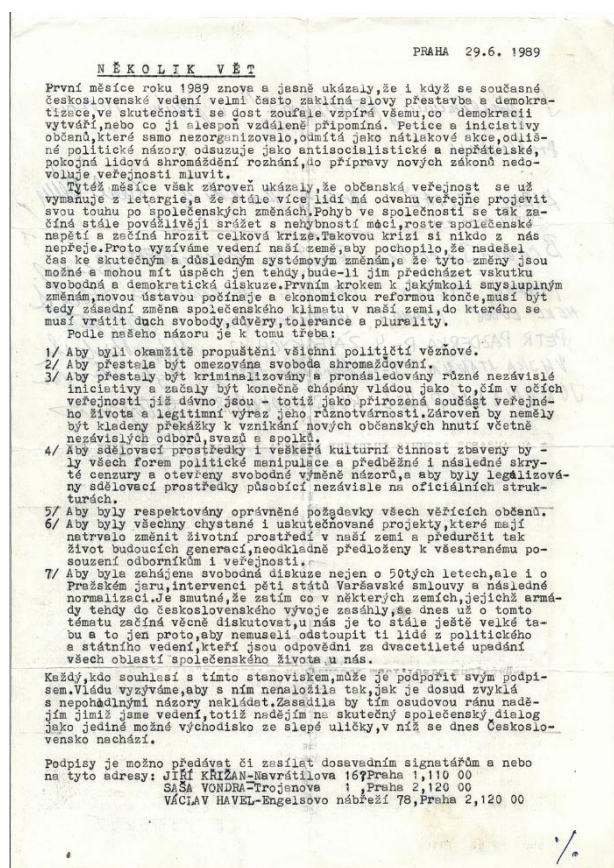
Československého dokumentačního střediska

červen 2026

Máme za sebou půl rok nabitý domácími a mezinárodními událostmi, které jistě budou rezonovat v jindy nevýrazné letní „okurkové sezóně“. Na jejím prahu se ohlížíme za činnosti ČSDS v uplynulém měsíci a vyhlížíme příležitosti, při kterých můžeme propojit odpočinek a poznání.

Aktivity ČSDS v červnu

Na schůzi správní rady ČSDS dne 24. června byla schválena Výroční zpráva o činnosti ČSDS, o.p.s. v roce 2025. Znění výroční zprávy brzy najdete na našich webových stránkách.

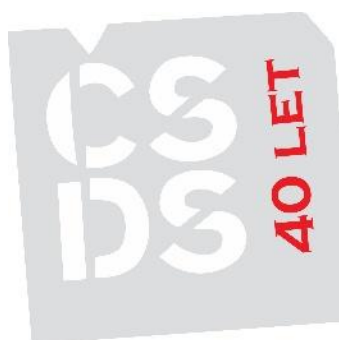
Také jsme při 37. výročí zveřejnění občanského prohlášení a petice Několik vět 29. června 1989 připomněli digitální sbírku k tomuto tématu na našem webu. Vznikla k 30. výročí petice jako *odpověď* na nápad Václava Havla z roku 1989 – sestavit samizdatový sborník z reakcí domácí a zahraniční veřejnosti, médií, disidentů a představitelů komunistické diktatury:

„Takový sborník tehdy nevznikl a nic podobného, např. pramennou edici k danému tématu, nemáme dodnes, ačkoli by mohla být oproti Havlovým představám bohatší o zpřístupněné dokumenty z fondu ÚV KSČ (NA Praha) a z pramenů FMV a bezpečnostních složek. Následující dokumentace je příspěvkem k jejímu vzniku, pokud se takového úkolu nějaký „schopný člověk“ ujme.“

Trojice editorů – Miloslava Slavičková, Derek Paton, Vilém Prečan – dokončila k tisku rukopis *Jiří Hanzelka–James Ottaway, Jr.: korespondence (1990–2003)*. Soubor 86 dopisů doplněný dalšími texty, životopisnými a bibliografickými údaji o obou protagonistech vyjde ještě v tomto roce v jednom dvojazyčném svazku (česky a anglicky).

Vilém Prečan se skupinou spolupracovníků a dvěma překladateli pokračoval na závěrečné fázi rozsáhlé edice pramenů *Československo-německé vztahy v době demokratických revolucí ve střední a východní Evropě: Praha – Bonn – Praha (Praha – Berlín – Praha) 1989–březen 1990/Deutsch-tschechoslowakische Beziehungen in der Zeit demokratischer Revolutionen in Ostmitteleuropa: Prag – Bonn – Prag (Prag – Berlin-Ost – Prag) 1989–März 1990*). Výběr pramenů z českých a německých archivů, z československého a německého soudobého tisku a zpráv ČTK ve dvou separátních jazykových verzích, česky a německy. Rukopis edice bude dokončen ve třetím čtvrtletí 2026.

Výročí ČSDS

Jak Vás od začátku roku průběžně informujeme, letos si připomínáme **čtyřicet let od založení exilového Československého dokumentačního střediska nezávislé literatury**, předchůdce dnešního střediska. Při této příležitosti zpracováváme rozsáhlou sbírku o aktivitách, akcích a institucionálním vývoji ČSDS a některé výsledky budeme zveřejňovat na našem webu. K tomuto účelu jsme založili [tematickou sbírku Historie Československého dokumentačního střediska 1986-2026](#), ve které již nyní najdete tematický rozcestník

k jednotlivých oblastech – minulé i současné – činnosti ČSDS.

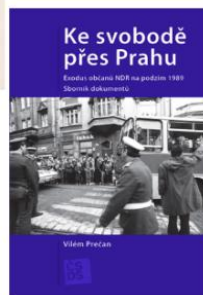
Rádi bychom vyzvali ty z Vás, kteří se střediskem v jeho čtyřicetileté historii spolupracovali, abyste se s námi **podělili o své vzpomínky, dobové dokumenty nebo korespondenci**, která s ČSDS před i po roce 1989 souvisí. Neváhejte se ozvat na e-mailovou adresu: csds@csds.cz.

Nabídka knih

[Na našem webu](#) si můžete objednat knihy, které ČSDS vydalo nebo se na jejich vydání podílelo, a to za zvýhodněnou cenu!

Můžete si také objednat [tematické balíčky publikací](#), které představují konkrétní historický fenomén, událost nebo osobnost z různých perspektiv:

- dynamické společenské dění v Československu během roku 1989,
- prvních dvacet let aktivity ČSDS, od založení v exilu po přesun do Prahy,
- dokumenty a disidentské eseje občanské hnutí Charta 77, které příští rok oslaví 50. výročí od svého vzniku,

- Václava Havla v osmdesátých letech (jeho život, esejistiku a vztah s exilem)
- a Milana Šimečku v období jeho uvěznění.

Prosba o finanční dar

ČSDS je nezisková „obecně prospěšná společnost“, jejíž příjmy v posledních letech závisely na finanční podpoře větších či menších dárců. Díky spolupráci s Národním muzeem máme zajištěné skladovací prostory pro archivní sbírky, knihovnu a zázemí pro práci. Z darů platíme především náš malý tým a prostředky přímo související s péčí o sbírky ČSDS, s jejich zpracováním a zpřístupněním k bádání. S výjimkou publikací poskytujeme odborné konzultace a digitalizované dokumenty na webových stránkách zdarma nejen pro experty a studenty, ale i pro širokou veřejnost. O všech průběžných výstupech Vás pravidelně informujeme v newsletteru, na webu a Facebooku.

Dovolujeme se obrátit na Vás s žádostí, abyste dle svých možností zvážili koupi některé naší publikace nebo zaslání jakékoli částky na podporu naší činnosti. Částku můžete zaslat na účet 27-3147470297/0100. Do poznámky pro adresáta uveďte „Dar ČSDS“ a Vaši e-mailovou adresu, na kterou pošleme potvrzení o daru.

Předem děkujeme všem za projevenou podporu!

Doporučení

Sedmnáctého července jsme si připomněli nedožití 91. narozeniny [Jiřiny Šiklové](#), socioložky, disidentky a blízké spolupracovnice ČSDS v jeho exilovém a porevolučním období. Při této příležitosti spolek Formace a Studio Citadela slavnostně [otevřely](#) bytovou knihovnu Jiřiny Šiklové v Praze, nazvané *Jiřineum*. Cílem iniciátorek a iniciátorů je rozvíjet dosavadní kulturně komunitní činnost Studia Citadela a organizovat besedy a kritické diskuse na převážně sociologická témata. Prostřednictvím veřejnosti zpřístupněné domácí knihovny Jiřiny Šiklové, která je jejím autorským dílem, budou návštěvníci moci nahlédnout do myšlenkového světa známé socioložky a kriticky rozvíjet její odkaz. Fond knihovny bude postupně doplňován o další autorské publikace ve spektru sdíleného zájmu lidí všech generací, které do Jiřinea chodí diskutovat

Knihy do knihovny Jiřinea byly přeneseny z knihovny v jejím bytě v Klimentské 17, odkud jich část byla dočasně umístěna v Archivu Národního muzea a ČSDS, které spolu dlouhodobě zpracovávají obsáhlou pozůstalost této nezapomenutelné ženy.

Autentické „ex libris“ Jiřiny Šiklové. [Zdroj fotografií: Ferdinand Petrš.](#)

Zároveň byla uvedena sbírka vzpomínek [Zájem člověk: Jiřina Šiklová ve vzpomínkách](#), kterou připravila Jana Hradilková s kolektivem pro nakladatelství Eminent.

Studie v novém čísle časopisu [Soudobé dějiny](#) představují vedle sociálních témat poválečného Československa také [analýzu obranných strategií disidentů při střetávání se Státní bezpečností](#) od historika Jakuba Hoška. A aktuální číslo [Forum historiae](#) se věnuje fenoménu společenské mobility a migrace ve střední Evropě napříč 20. stoletím.

Pokud byste si chtěli od četby odpočinout, doporučujeme podcast Akademie věd, v jehož nejnovějším [díle](#) hovoří amerikanistka **Františka Schormová**, nedávno oceněná Prémii Otty Wichterleho, **o vztahu migrace, exilu a literatury** v širokých souvislostech. [Díl nového podcastu](#) Institutu pro demokracii Středoevropské univerzity se tentokrát věnuje novému výzkumu fenoménu bytových přednášek zahraničních filosofů v Československu, na kterém pracuje britská historička Bethan Winter. Také můžete zhlédnout **nový filmový dokument Muzea literatury** o exilových vydavatelích české literatury mezi lety 1948 a 1989.

Z dalšího „čtení na léto“ doporučujeme **nová čísla** společensky kritických [Listů](#) a kulturního [Revolver revue](#). Také můžete vyrazit **do Litoměřic na výstavu [Barvy nesouhlasu](#)**, která představuje výtvarná díla z prostředí Charty 77 a nezávislé sféry před rokem 1989. A 16. července vstoupí do kin drama **režisérky Ivany Ostrochovské [Pramen](#)**, které pojednává o stále nevyřešených případech státem řízené a nucené sterilizace romských žen (nejen) v socialistickém Československu.

Na podobné události vědeckých, paměťových a kulturních institucí průběžně upozorňujeme [na našem účtu na Facebooku](#).

Závěrem této části si dovoluujeme upozornit na omezený provoz ČSDS během července. Proto Vás prosíme o strpení ohledně dotazů, žádostí, objednávek knih nebo potvrzení o zaslaných darech. Děkujeme za pochopení.

Přejeme Vám příjemné, odpočinkové a inspirativní léto!

Za Československé dokumentační středisko, o. p. s.,
Mgr. Václav Skořepa, výkonný ředitel